

59 שאינו מביא אשם תלוי על דבר שאין בו חיוב קבוע, כך לומדים
60 ממנה שיש להביאו על דבר שזוהו כרת ושגגתו חטאת בלבד.
61 שואלת הגמרא: ורבי עקיבא נמי, הרי אין גזירה שוה למחצה.
62 משיבה הגמרא: אין הכי נמי – אכן גם לדעתו אין גזירה שוה
63 למחצה, והכא כהא קמיפלגי, רבי עקיבא סבר, היות ובאשם תלוי
64 'ואם נפש' כתיב, הרי ו'י' של 'ואם' מוסיף את האמור בפרשת אשם
65 תלוי על האמור בענין הראשון – ופרשת מעילות ומלמד שצריך
66 להביא אשם תלוי גם בספק מעילה, והוברר על ידי זה שהגזירה שוה
67 היא גזירה שוה למחצה, שלא כבשאר מקומות.
68 שואלת הגמרא: ורפנן נמי – מה יענו על כך, הכתיב 'ואם נפש' ויש
69 ללמוד מכאן שצריך להביא אשם תלוי גם בספק מעילה. לוימא כהא
70 קמיפלגי, דמר כפר ה'יקוש עדיף – שרבי עקיבא סבר שכאשר
71 הלימוד מהדיקש סותר את הלימוד מגזירה שוה, הלימוד מהדיקש
72 עדיף. לפיכך הלימוד על ידי ו'י' המוסיף דוחה את הלימוד מגזירה
73 שוה ונעשית גזירה שוה למחצה. ומר כפר גזירה שוה עדיף –
74 וחכמים סברו שהלימוד מגזירה שוה עדיף ומבטל את הלימוד מן
75 ההיקש.
76 משיבה הגמרא: לא, דכולי עלמא דהיקוש עדיף. ואמרי לה רבנן,
77 הרי כאן אין הלימוד מגזירה שוה דוחה אותו, כי על ידי ו'י' המוסיף
78 תחתון הוא דגמר מעליין 'ואשם כספה שקלים' – פרשת אשם תלוי
79 הכתובה אחרונה לומדת מפרשת מעילה הכתובה לפניו, שכמו
80 שבמעילה מביא איל בכסף שקלים, כלומר בשווי שני סלעים, כך
81 באשם תלוי. והדיקש נצרך, כדי שלא תאמר שלא יהא ספיקו של
82 חטא כזה שיש בזוהו כרת, המור מנדא – ממי שידוע לו בודאי
83 שנכשל בו, מה על ונדא מביא חטאת כרת דנקא – חטאת בשווי מעה
84 כסף, כלומר שוה סכום קטן, אף על ספיקו די לו שיביא אשם כר
85 דנקא. לפיכך הוקש אשם תלוי באשם מעילות ללמד שמביאו בשווי
86 שני סלעים.
87 שואלת הגמרא: ורבי עקיבא, האי סברא מנא ליה – מדיחין למד
88 שיש להביא אשם תלוי בשווי שני סלעים. משיבה הגמרא: נפקא ליה
89 מהכתוב 'ואת תורת האשם' (ויקרא ז א), הוקשו כל האשמות זה לזה
90 ללמד שתורת אחת לכל האשמות, ולומדים בכלם מאשם מעילות
91 שיש להביאם בשווי שני סלעים.
92 במסכת מנחות (א) נחלקו חכמים ורבי שמעון, האם קרבן שכתוב בו
93 'זאת תורת' נחשב שהוקשו בו כל השייכים לאותו הסוג ולומדים זה
94 מזה. לפיכך שואלת הגמרא: תינה מאן דאית ליה 'תורת' – מובן
95 הדבר לפי האומר – (רבי שמעון) שהלשון 'זאת תורת' היא היקש.
96 אבל מאן דלית ליה 'תורת' – מי שאינו דורשה כהיקש – (חכמים),
97 מהיבא גמר – מדיחין למד ששאר אשמות באים בשווי שני סלעים.
98 משיבה הגמרא: גמר 'בערבך' 'בערבך', שנאמר באשם מעילות
99 (ויקרא ה טו) 'איל תמים מן הצאן בערבך' וגו', וכן נאמר באשם גזילות
100 (שם ה כז) ובאשם תלוי (שם ה יד), ונלמד מגזירה שוה, שכמו שאשם
101 מעילות בא בשווי שני סלעים, כך הם באים בשווי שני סלעים.
102 שואלת הגמרא: תינה היבא דכתיב 'בערבך', אבל אשם שפחה
103 חרופה דלא כתיב ביה 'בערבך', מאי איבא למימר. משיבה
104 הגמרא: גמר 'באיל' 'באיל' – למד זאת ממה שנאמר באשם מעילות
105 (ויקרא ה טו) 'באיל האשם' וגו', וכן נאמר באשם שפחה חרופה (שם ט
106 כב), ונלמד מגזירה שוה, שכמו שאשם מעילות בא בשווי שני סלעים,
107 כך אשם שפחה חרופה.
108 שנינו במשנה ששחיטת חטאות וקבול דמן בצפון. מבררת הגמרא:
109 חטאת מנא לן דבעיא צפון, ומשיבה: דכתיב בשעירת עזים שמביא
110 היחיד לחטאתו (ויקרא ד כט) 'ושחט את החטאת במקום העולה'. היה
111 הכתוב יכול לומר 'ושחט אותה', ועל כרחך מה שאמר 'את החטאת'
112 הוא ללמד בבנין אב שכל ששמה חטאת טעונה צפון.
113 שואלת הגמרא: אשכחן שחיטה שטעונה צפון, אבל קבלה – קבלת
114 הדם בחטאת מנא לן שטעונה צפון. משיבה הגמרא: דכתיב בפסוק
115 שאחריו (שם ד ט) 'ולקח תהנין (מדם החטאת) [מדמה באצבעו]'.
116 לקיחה זו היא קבלת הדם, ויש לקרוא פסוק זה כמחובר לפסוק

1 שנינו בענין חטאות הפנימיות: 'פך ושעיר של יום הכיפורים שחיטתן
2 בצפון בו'.
3 מקשה הגמרא: מפךי – הרי מקור דין צפון, בעולה כתיב, שנאמר
4 בעולת צאן (ויקרא א יא) 'ושחט אתו על ירך המזבח צפנה' וגו'. ובחטאת
5 הוא נלמד מעולה בהיקש, שנאמר בחטאת (ויקרא ו יד) 'במקום אשר
6 תשחט העלה תשחט החטאת' וגו'. אם כן ניתני עולה ברישא, ומדוע
7 הקדים את דין צפון בחטאת. מתרצת הגמרא: דין צפון בחטאת,
8 אידי דאתי מדרשא – כיון שנלמד מדרשה, בהיקש, חביבא ליה
9 לשנותו תחילה.
10 מקשה הגמרא: אם כן וניתני תחילה את דין צפון בחטאות
11 החיצונות, שהרי הפסוק 'במקום אשר תשחט' וגו' כתוב בחטאת
12 יחיד, ומדוע שנה תחילה את דין צפון בחטאות הפנימיות. מתרצת
13 הגמרא: אידי דנבנים דמן לפני ולפנים – כיון שיש מן הפנימיות
14 שדמן נזרק בקודש הקדשים, חביבא ליה.
15 שואלת הגמרא: והרי 'צפונה' בעולה היבא כתיבא – היכן נאמר
16 שמקום שחיטתה 'צפונה', הרי הוא נאמר בעולת צאן (ויקרא א יא)
17 'ושחט אותו על ירך המזבח צפונה' וגו', ומעתה אשכחן – מצאנו
18 עולת כן צאן שטעונה צפון, אבל בעולה שהיא כן כקר מנא לן.
19 משיבה הגמרא: אמר קרא בפרשת עולת צאן (שם א) 'ואם מן הצאן'
20 וגו', והיות ולפניה כתובה פרשת עולת בקר, ו'י' של 'ואם' מוסיף את
21 האמור בעולת צאן על הענין הראשון – ופרשת עולת בקר, ו'ילמד
22 עליון מתחתון – וילמד בן בקר הכתוב בפרשה העליונה את דין צפון
23 מבן צאן הכתוב בפרשה התחתונה.
24 שואלת הגמרא: הניחא למאן דאמר שעל ידי ו'י' המוסיף למדין שני
25 הכתובים זה מזה. אלא למאן דאמר אין למדין זה מזה אלא האחרון
26 בלבד לומד מן הראשון, מאי איבא למימר, הרי אי אפשר ללמוד
27 מבן צאן.
28 הגמרא מביאה את מקור המחלוקת בענין ו'י' המוסיף. דתניא, נאמר
29 באשם תלוי (ויקרא ה יז) 'ואם נפש פי תחטא' וגו'. פרשה זו נאמרה
30 אחר פרשת אשם מעילות, ומכאן נלמד לחייב גם על פסק מעילות
31 אשם תלוי, דברי רבי עקיבא, וחכמים פוטרין. מדייקת הגמרא:
32 מאי לאו כהא קא מיפלגי, מר כפר למדין – רבי עקיבא סבר
33 שהכתוב הראשון לומד מהאחרון, ולפיכך ו'י' של 'ואם נפש' הכתוב
34 בפרשת אשם תלוי מוסיף את האמור בה לפרשת מעילות שלפניה
35 ומלמד שיש להביא אשם תלוי גם בספק מעילה. ומר סבר אין
36 למדין, ולפיכך אין להביא אשם תלוי בספק מעילה. אם כן קשה,
37 מהיכן לשיטתם למדים שעולת בקר טעונה צפון.
38 מתרצת הגמרא: אמר רב פפא, דכולי עלמא למדין, ואף לדעת
39 חכמים נלמד דין צפון בבן בקר מבן צאן. והיינו מעמא דרבנן שפטרו
40 ספק מעילות מאשם תלוי, שנאמר כאן באשם תלוי (ויקרא ה יז)
41 'ועשית אתה מקל מצות ה' אשר לא תעשינה' וגו', ונאמר בחטאת
42 חלב (שם ד כז) 'אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה' וגו', ונלמד מגזירה
43 שוה, מה להלן בחטאת חלב מביאה רק אם עבר על דבר שחייבין
44 על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת, אף כאן באשם תלוי מביאו רק
45 כשמסתפק אם עבר על דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו
46 חטאת, ואיסור מעילה אין על זדונו כרת ולא על שגגתו חטאת,
47 לפיכך אמרו שאינו מביא על ספיקו אשם תלוי.
48 מבררת הגמרא: ורבי עקיבא, מה למד מגזירה שוה זו. ומשיבה: רבי
49 עקיבא למד ממנה דין אחר, מה להלן בחטאת חלב מדובר בקבועה
50 – בקרבן קבוע לעני כעשיר, שמביאים כשבה או שעירה, אף כאן
51 באשם תלוי מביאו רק בקבועה – כשמסתפק אם חטא בדבר שאם
52 היה יודע בודאי שחטא בו היה מביא חטאת קבועה. לאפוקי חטאת
53 דמחטאת מקדש וקדשיו – להוציא המסתפק אם נכנס למקדש או
54 אבל קודש בטומאה, שכשיודע בודאי שחטא מביא קרבן דעולה
55 ויזרד הוא, שאינו מביא על ספקו אשם תלוי.
56 מבררת הגמרא: ורפנן, מדוע לא אמרו גם הם שהגזירה שוה באה
57 רק ללמדנו שאינו מביא אשם תלוי על דבר שאין בו חיוב קבוע.
58 משיבה הגמרא: אין גזירה שוה למחצה, וכשם שלומדים ממנה

המשך ביאור למס' זבחים ליום שלישי עמ' א

1 שלפניו, במקום העולה וְלֶקַח הַכֶּהֱן. היינו שבמקום השחיטה, שם
2 יקח ויקבל דמה.
3 מבררת הגמרא: מִקְבֵּל עֲצָמוֹ מִנָּא לָן – מהיכן למדנו שמקבל הדם
4 צריך לעמוד בצפון. ומשיבה: אָמַר קַרְא באותו פסוק וְלֶקַח הַכֶּהֱן/
5 ונדרש כאילו המילה 'הכהן' כתובה ראשונה, והמילה 'ולקח' כתובה
6 אחריה ונחלקת לשתי מיילים בהיפוך אותיות 'לו קח', כאילו כתוב
7 'הכהן (לו יקח) [לו קח]', את עצמו יקח אל מקום קבלת הדם.
8 שואלת הגמרא: אֲשֶׁרֶן לְטַעֲנָה – מצאנו שחטאת טעונה צפון
9 לכתחילה, אבל לְעַבְבֵי טַעֲנִין. ומשיבה: קַרְא אֲחֲרֵינָא בְּתֵיב, שנאמר

10 בשעיר חטאת נשיא (ויקרא ד כד) וְשָׁחַט אֹתוֹ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֵת
11 הָעוֹלָה וְגו'. אם בא ללמד שיש לשחטו בצפון, הרי כבר למדנוהו
12 ממה שנאמר בשעירה שמביא היחיד וְשָׁחַט אֵת הַחֲטָאת בְּמָקוֹם
13 הָעוֹלָה שכולן נשחטות בצפון. על כרחך שנה בו הכתוב כדי ללמד
14 שדין צפון בחטאת הוא אף לעכב.
15 הגמרא מביאה ברייתא הדורשת מאותו פסוק את דין צפון בחטאת
16 לעכב: וְתַנִּין, נאמר בשעיר נשיא [וְשָׁחַט אֹתוֹ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט'
17 ונז'] וְכִי הֵיכָן עוֹלָה נִשְׁחָטָה, בְּצָפוֹן, אֵף זֶה – שעיר נשיא שחיטתו
18 בְּצָפוֹן,

1 'אותו' בשעיר נשיא, אבל לרבי שמעון שאינו מרבה את שעיר
 2 נחשון לסמיכה, מאי איכא למימר, הרי לשיטתו אין צורך לחזור
 3 ולמעטו מדין צפון, אם כן לאיזה צורך נאמר 'אותו' בשעיר נשיא.
 4 הגמרא מקשה על מה שאמר רבינא שלשית רבי יהודה מובן למה
 5 נצרך המיעוט 'אותו'. מקשה הגמרא: אמר ליה מר זוטרא ברבי רב
 6 מבי לרבינא, ולרבי יהודה מי ניהא, הרי גם לשיטתו, למאי
 7 דאיתרבי איתרבי, (ומאי) [למאי] דלא איתרבי לא איתרבי – למה
 8 שנתרבה שעיר נחשון במפורש – לסמיכה, נתרבה, אבל למה שלא
 9 נתרבה שעיר נחשון במפורש – לצפון, הרי לא נתרבה, ומדוע צריך
 10 פסוק מיוחד למעטו. וכי תימא שהסיבה שצריך למעט את שעיר
 11 נחשון מדין צפון כי אי לא מעטיה קרא – אם לא היה ממעטו הכתוב
 12 הנה אמניא תיתי כבנין אב – הייתי אומר שנלמד גם אותו יחד עם
 13 כל שאר השעירים בבנין אב משעירת יחיד, אם כן, סמיכה גופה
 14 תיתי כבנין אב – תלמד בשעיר נחשון גם את הדין של הסמיכה
 15 בבנין אב משעירת יחיד, ומדוע צריך רבי יהודה לרבותו מן המילים
 16 'וסמך ידו על ראש השעיר'. אלא על כרחך הטעם שלא למד רבי
 17 יהודה את דין הסמיכה בשעיר נחשון משעירת יחיד, כי [שערה]
 18 מדורות לא נמרינן – אי אפשר ללמוד את דינו של שעיר נחשון,
 19 שהוא קרבן שהובא בהוראת שעה, מדין שעירת יחיד, שהיא קרבן
 20 הנוהג לדורות. אם כן הקא נמי לענין דין צפון, [שערה] מדורות לא
 21 נמרינן, נמצא שגם לשיטת רבי יהודה אין מקור ללמוד ממנו שעיר
 22 נחשון טעון צפון, ולפיכך אין צורך לחזור ולמעטו מ'אותו' שבשעיר
 23 נשיא.
 24 ומכח קושיות אלו דוחה הגמרא את הביאור הראשון, ומבארת
 25 באופן אחר, לאיזה צורך נאמר בשעיר נשיא 'אותו' ואלא מדוע
 26 נאמר 'אותו' בשעיר נשיא, ללמוד ממנו שאותו יש להעמיד בשעת
 27 השחיטה בצפון, ואין השוחט את השעיר צריך לעמוד גם הוא
 28 בצפון, אלא אם רצה עומד בסמיכות מקום בדרום ומכניס ידו לצפון
 29 ושוחט.
 30 מקשה הגמרא: והלא דין זה בשוחט שאינו צריך לעמוד בצפון, אין
 31 צורך ללמודו מלשון הכתוב בשעיר נשיא, כיון שכבר מרבי אחיאי
 32 נפקא – נלמד מדרשת רבי אחיאי. דתניא, רבי אחיאי אומר, נאמר
 33 בקרבן עולה (שם א יא) 'ושחט אותו על ירך המזבחה צפונה' וגו', מה
 34 תלמוד לומר – מה בא הכתוב למעט במילה 'אותו', אלא לפי
 35 שמצינו בקבלת הדם שצריך שיהיה הכהן עומד בצפון ומקבל את
 36 הדם בכלי בצפון, ואם עמד בדרום והושיט את הכלי וקיבל את הדם
 37 בצפון, הקרבן פסול, יכול אף זה כן – אף השוחט אם עמד בדרום
 38 ושחט בצפון יהיה הקרבן פסול. לפיכך תלמוד לומר בקרבן עולה
 39 (שם) 'ושחט אותו על ירך המזבחה צפונה' וגו', ומדייקים מלשון הכתוב
 40 שדווקא אותו – את הקרבן יש להעמיד בשעת השחיטה בצפון, ואין
 41 השוחט צריך לעמוד גם הוא בצפון. נמצא שאין צורך ללמוד את דין
 42 השוחט מהמיעוט שבשעיר נשיא.
 43 ומכח קושיות אלו דוחה הגמרא גם ביאור זה, ומבארת באופן שלישי,
 44 לאיזה צורך נאמר בשעיר נשיא 'אותו' ואלא מדוע נאמר 'אותו'
 45 בשעיר נשיא, ללמוד ממנו שאותו שהוא קרבן בהמה צריך לשחוט
 46 בצפון, ואין כן עוף בצפון – מליקת תורים ובני יונה אינה טעונה
 47 צפון.
 48 הגמרא מביאה ברייתא הלומדת גם היא דין זה: דתניא, יכול יהא
 49 כן עוף טעון מליקה בצפון, והרי דין הוא שיהא טעון צפון מקל
 50 וחומר מעולת בן צאן, ומה כן צאן הקל שלא קבע לו כהן – שאין
 51 שחיטתו נעשית דווקא ככהן שהרי שחיטה כשירה בור, אף על פי כן
 52 קבע לו צפון, קל וחומר לכן עוף החומר שקבע לו כהן – שמליקתו
 53 נעשית דווקא ככהן, אינו דין שיקבע לו צפון, לפיכך תלמוד לומר
 54 'ושחט אותו' וגו', דווקא הוא טעון צפון, אבל בן עוף אינו טעון צפון.
 55 מקשה הגמרא: וכי בן צאן קל יותר מבן עוף, הרי מה לכן צאן שיש
 56 בו צד חמור שכן קבע לו כלי – שטעון סכין בשחיטתו ומזרק לקבל
 57 בו את דמו ולכן גם טעון צפון, מה שאין כן בבן עוף הקל שמליקתו
 58 נעשית בציפורנו של כהן ואין בו קבלת הדם כלל אלא הכהן מזה את

1 ושואלת הברייתא: וכי מקאן – מפסוק זה בשעיר נשיא אתה למד
 2 ששחיטתו בצפון, והלא כבר נאמר בדין הכללי של חטאת (ויקרא יח)
 3 'במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת', ומהפסוק הוא
 4 נלמד שגם שעיר נשיא טעון צפון, שהרי אף הוא בכלל החטאות. הא
 5 למה יצא – אם כן לאיזה צורך יצא שעיר נשיא מכלל החטאות
 6 ונשנה בו דין צפון בפני עצמו, ודאי על מנת לקבוע לו מקום – לומר
 7 שמה שנקבע מקום שחיטתו בצפון הוא לעכב, שאם לא שחטה
 8 בצפון, פסול. ומקשה הברייתא: אתה אומר שלכך יצא שעיר נשיא
 9 מן הכלל להיכתב בפסוק בפני עצמו למדל שצפון מעכב בו, או
 10 –אולי אינו כדברך, אלא הטעם שנכתב פסוק זה בשעיר נשיא הוא
 11 כדי לדרוש ממנו ששעיר זכר זה בלבד טעון צפון ואין שעיר אחר
 12 טעון צפון, והיינו ששעירי יום הכיפורים והמועדות ושעירי עבודה
 13 זרה אינם טעונים צפון אף לכתחילה, כמשמעות לשון הפסוק 'ושחט
 14 אותו', שדווקא אותו יש לשחוט בצפון ולא את שאר שעירי החטאות.
 15 משיבה הברייתא: תלמוד לומר בשעירת יחיד (שם ד כט) 'ושחט את
 16 החטאת במקום העולה', פסוק זה בנה אב – מלמד בבנין אב לכל
 17 סוגי החטאות כולל שעירים, שיהיו טעונות צפון למצה לכתחילה.
 18 שהיה הכתוב יכול לומר 'ושחט אותו', לפי שכבר הזכיר את החטאת
 19 בתחילת הפסוק, ועל כרחך מה שאמר 'את החטאת' הוא כדי לחזור
 20 ולרבות אף את החטאות הבאות מן השעירים. הנה מבואר בברייתא
 21 זו שהפסוק שנאמר בשעיר נשיא בא ללמד שדין צפון בחטאת הוא
 22 גם לעכב.
 23 מבררת הגמרא: אשכחן – מצאנו ששעיר נשיא טעון צפון כן
 24 למצה ובין לעכב, ושאר חטאות נמי אשכחן שטעונות צפון
 25 למצה, בפסוק העוסק בדין הכללי של חטאת (שם ו יח) 'במקום אשר
 26 תשחט העולה תשחט החטאת'. אבל ששאר חטאות טעונות צפון
 27 לעכב, מנא לן. משיבה הגמרא: דכתיב דין צפון בכשבה וכתוב גם
 28 בשעירה, שנאמר בכשבת יחיד (שם ד ל) 'ושחט אתה לחטאת במקום
 29 אשר ישחט את העולה', ונאמר גם בשעירת יחיד (שם ד כט) 'ושחט את
 30 החטאת במקום העולה'. הפסוק בשעירת יחיד, נצרך לרבות את
 31 שעירי יום הכיפורים והמועדות ושעירי עבודה זרה שטעונים צפון
 32 לכתחילה, כמבואר בברייתא לעיל, אבל הפסוק בכשבה מיותר, ועל
 33 כרחך שנה הכתוב דין זה בכשבה כדי ללמוד ממנה לשאר החטאות
 34 שצפון מעכב בהן.
 35 שנינו בברייתא שהכתוב בשעיר נשיא (שם ד כד) 'ושחט אותו' אינו בא
 36 למעט שאר שעירים מדין צפון, שהרי הכתוב בשעירת יחיד חזר
 37 ומרבה אותם לדין צפון. הגמרא מבררת אם כן, לאיזה צורך נאמר
 38 בשעיר נשיא 'ושחט אותו' ואלא 'אותו' למה לי, מה בא הכתוב
 39 למעט במילה זו. משיבה הגמרא: מיבעי ליה לכדתניא, אותו – את
 40 שעיר נשיא יש לשחוט בצפון, ואין שעיר נחשון בצפון – שהשעיר
 41 שהביא נחשון בן עמינדב נשיא שבת יהודה לחנוכת המזבח אין
 42 שחיטתו בצפון, אף שהובא על ידי נשיא, כיון שלא הובא על חטא
 43 כשאר חטאות.
 44 הגמרא מבארת מדוע צריך פסוק מיוחד למעט את שעיר נחשון שלא
 45 יהיה טעון צפון. מבארת הגמרא: היות ותניא, נאמר בשעיר שמביא
 46 הנשיא על חטאתו (שם ד כד) 'וסמך ידו על ראש השעיר'. היה הכתוב
 47 יכול לומר 'וסמך ידו על ראשו', ומה שאמר 'על ראש השעיר' הוא
 48 כדי לרבות את שעיר נחשון לסמיכה – לחיוב סמיכה בשתי ידיו על
 49 ראשו קודם שחיטתו, בככל קרבן יחיד, דברי רבי יהודה. רבי שמעון
 50 חולק ואומר, לא בא כתוב זה לרבות את שעיר נחשון לסמיכה, אלא
 51 לרבות את שעירי עבודת פוכבים לסמיכה. ומבארת הגמרא:
 52 לשיטת רבי יהודה סלקא דעתך אמינא, הואיל ושעירי נחשון ושאר
 53 נשיאי השבטים איתרבו – נתרבו לסמיכה, איתרבו נמי לצפון –
 54 להיות טעונים שחיטה בצפון. קא משמע לן – לפיכך משמע לנו
 55 הכתוב 'אותו' בשעיר נשיא, שדווקא הוא טעון צפון, ושעירי נחשון
 56 ושאר נשיאי השבטים אינם טעונים צפון.
 57 מקשה הגמרא: מתקיף לה רבינא, הניחא לרבי יהודה המרבה את
 58 שעיר נחשון לדין סמיכה ולפיכך צריך למעטו מדין צפון במילה

42 הכתוב בעולה, על זה יש להשיב שהכתוב בשעיר נשיא באמת לאו
 43 למעוטי שוהט בצפון – אין הוא מקור הדין שהשוטט אינו צריך
 44 לעמוד בצפון, כי זה נלמד מהמיעוט שבעולה, אלא הכתוב בשעיר
 45 נשיא ממעט את השוהט מדין צפון רק כדי לדייק ממנו שאין השוהט
 46 בצפון אכל המקבל את הדם צריך לעמוד בצפון, ומכאן מקור הדין
 47 שהמקבל טעון צפון.
 48 מקשה הגמרא: והרי דין זה שהמקבל טעון צפון, (מלקח ולקח)
 49 [מ'ולקח' לו קח] נפקא – נלמד מלשון הכתוב בחטאת (ויקרא ד ל)
 50 'ולקח הכהן מדמה' וגו' שדרשוהו לעיל (ע"א) כאילו כתוב 'הכהן לו
 51 קח', כלומר הכהן את גופו יקח אל מקום קבלת הדם שהוא בצפון.
 52 ואין צורך ללמודו מ'אותו' שבשעיר נשיא. מתרצת הגמרא: רבי
 53 אחיא שלמד את דין המקבל מ'אותו' הכתוב בשעיר נשיא, (לקח
 54 ולקח) [ולקח' לו קח] לא משמע ליה – אינו סובר לדרוש כך את
 55 לשון הפסוק 'ולקח'. לפיכך צריך הוא את המיעוט 'אותו' שבשעיר
 56 נשיא, ללמד שדווקא השוהט אינו צריך לעמוד בצפון אבל המקבל
 57 צריך לעמוד בצפון.
 58 הגמרא מבררת מזהיבין נלמד דין צפון בעולה לעכב. מבררת הגמרא:
 59 אשכחן – מצאנו ששחיטה בעולה טעונה צפון למצוה לכתחילה,
 60 וקבלה נמי למצוה אשכחן – גם קבלת הדם בעולה מצאנו שהיא
 61 טעונה צפון למצוה לכתחילה, אבל ששחיטה וקבלה בעולה טעונות
 62 צפון לעכב, מנלן, משיבה הגמרא: אמר רב אדא בר אהבה,
 63 ואתימא – ויש אומרים שאמר זאת רבה בר שילא, דבר זה נלמד
 64 בקל וחומר. ומה חטאת הקלה הכהן מכה עולה – שדין צפון נלמד
 65 בה מהיקש לעולה, שנאמר בחטאת (ויקרא ו יח) 'במקום אשר תשחט
 66 העלה תשחט החטאת' וגו', ואף על פי כן מעכבת – דין צפון מעכב
 67 בה, במבואר בברייתא לעיל, קל וחומר לעולה החמורה שפאה
 68 חטאת מכהה – שממנה למדה חטאת את דין צפון, אינו דין
 69 שפעכבת – שצפון יעכב בה.
 70 מקשה הגמרא: וכי חטאת קלה יותר מעולה, הרי מה לחטאת שיש
 71 בה צד חמור שכן מכפרת על חייבי בריתות ולכן צפון מעכב בה,
 72 מה שאין כן עולה שאינה באה לכפר ולפיכך לא יהיה צפון מעכב
 73 בה. משיבה הגמרא: אמר רבינא, אין כונת רב אדא בר אהבה
 74 שחטאת קלה יותר מעולה בכל ענין, אלא הא (כך) קשיא ליה לרב
 75 אדא בר אהבה וזה הדבר שבא לדייק, כלום מצינו טפל חמור מן
 76 העיקר – וכי מצאנו בשום מקום שהלמד יזיה חמור יותר מן המלמד,
 77 וכיון שעולה היא העיקר והמקור לדין צפון, וחטאת טפילה אליה
 78 ולמדה ממנה, לפיכך כאשר גילה לנו הכתוב שצפון מעכב בחטאת
 79 קל וחומר שיעכב גם בעולה.
 80 הגמרא מקשה על דברי רבינא שאמר שלא מצאנו טפל חמור מן
 81 העיקר. מקשה הגמרא: אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי
 82 לרבינא, ולא – וכי לא מצאנו טפל חמור מן העיקר,

1 דמו מגופו אל המזבח, אין לומר שילמד מכן צאן להיות טעון צפון
 2 כמודו. נמצא שאין צורך לחזור ולמעטו מ'אותו' שבשעיר נשיא.
 3 ומכח קושיא זו דוחה הגמרא גם ביאור זה, ומבארת באופן רביעי,
 4 לאיזה צורך נאמר בשעיר נשיא 'אותו'; אלא מדוע נאמר 'אותו'
 5 בשעיר נשיא, ללמוד ממנו ש'אותו' צריך לשחוט בצפון, ואין קרבן
 6 פסח טעון שחיטה בצפון, אלא אם רצה שחוטו בכל מקום בעודה.
 7 הגמרא מביאה ברייתא הלומדת גם היא דין זה: דתניא, רבי אליעזר
 8 בן יעקב אומר, וכול יהא פסח טעון שחיטה בצפון, ודין הוא שיהא
 9 טעון צפון מקל וחומר, ומה קרבן עולה הקל, שכן לא קבע לו זמן
 10 מסוים לשחיטתו אלא כל היום כשר לכך, אף על פי כן קבע לו צפון,
 11 קל וחומר לקרבן פסח החמור שקבע לו זמן לשחיטתו – שאין כל
 12 היום כשר לשחיטתו אלא בין הערביים בלבד, אינו דין שיקבע לו
 13 צפון. לפיכך תלמוד לומר 'ושחט אותו' וגו', דווקא הוא טעון צפון,
 14 אבל קרבן פסח אינו טעון צפון.
 15 מקשה הגמרא: וכי עולה קלה יותר מפסח, הרי מה לעולה שיש בה
 16 צד חמור שכן כליל – שנקטרת כולה על המזבח ולכן גם טעונה צפון,
 17 מה שאין כן פסח הקל, שרק אימוריו נקטרים למזבח, לפיכך אין לומר
 18 שילמד מעולה להיות טעון צפון כמודו. משיבה הגמרא: אכן מעולה
 19 אי אפשר ללמוד לקרבן פסח, אבל נלמד מחטאת, שאינה נקטרת
 20 כליל ולא קבע לה זמן לשחיטתה, ואף על פי כן טעונה צפון, קל
 21 וחומר לפסח שקבע לו זמן לשחיטתו שיהיה טעון צפון.
 22 מקשה הגמרא: הרי אפשר לומר שחטאת טעונה צפון מפני שיש בה
 23 צד חמור, כי מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי בריתות ולכן
 24 טעונה צפון, מה שאין כן פסח שאינו בא לכפר ולפיכך אין לומר
 25 שילמד ממנה. משיבה הגמרא: אכן מחטאת אי אפשר ללמוד לקרבן
 26 פסח, אבל נלמד מאשם, שאינו בא לכפר על חייבי בריתות ולא קבע
 27 לו זמן לשחיטתו, ואף על פי כן טעון צפון, קל וחומר לפסח שקבע לו
 28 זמן לשחיטתו שיהיה טעון צפון.
 29 מקשה הגמרא: הרי אפשר לומר שאשם טעון צפון מפני שיש בו צד
 30 חמור, מה לאשם שכן הוא קדשי קדשים ולכן טעון צפון, מה שאין
 31 כן פסח שהוא קדשים קלים ולפיכך אין לומר שילמד ממנו. ומכילין
 32 נמי – כמו כן אין לומר שנלמד מהצד השהו שבעולה וחטאת ואשם
 33 שכולם טעונים צפון, ואף הפסח יהיה טעון צפון. שכן הם קדשי
 34 קדשים ולכן הם טעונים צפון, מה שאין כן קרבן פסח שהוא קדשים
 35 קלים. לפיכך אין צורך לחזור ולמעטו מ'אותו' שבשעיר נשיא.
 36 ומכח קושיית אלו דוחה הגמרא גם ביאור זה, וחוזרת אל הביאור
 37 השני שביארה לעיל, לאיזה צורך נאמר בשעיר נשיא 'אותו'; אלא
 38 לעולם כדאמרו מעיקרא – כמו שאמרנו תחילה, שהלמוד מ'אותו'
 39 שבשעיר נשיא הוא ש'אותו' יש להעמיד בשעת השחיטה בצפון ואין
 40 השוהט צריך לעמוד בצפון. ודקשיא לך מדרבי אחיא נפקא לך –
 41 ומה שהקשית שדין זה כבר דרש רבי אחיא בברייתא מ'ושחט אותו'

אגרות קודש

ב"ה, כ"ז טבת, תשי"ז
 ברוקלין.

שלום וברכה!

בשאלתו אודות התספורת של בנם שליט"א שכיון שחל בימי החורף יש חשש שהשינוי הפתאומי
 מריבוי שיער לתספורת מדוייקת עלולה לגרום הצטננות חיוו וכו' שלכן קס"ד לאחר איזה זמן.

והנה לדעתי לא נכון הדבר, כי מלשון הידוע של כ"ק מו"ח אדמו"ר בהנוגע לתספורת דג' שנים
 משמע שיש בזה המשכת קדושה תוספת קדושה בנשמת הילד ע"י הנחת הפיאות וכו' ולמה יאחרו המשכה
 זו, אבל לאיך גיסא אין כל הכרח לתספורת מדוייקת ויכול להניח שערות גדולות לפ"ע ובלבד שיהי
 ניכר הענין הנחת הפיאות והשי"ת יצליחו ואת זוגתו שיחיו לגדלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך
 בריאות הנכונה והרחבת הדעת.

ברכה